

RAPPORT

Jämställdhet lyfter kulturen

Mars 2010

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Folkpartiet liberalernas förslag för ökad jämställdhet i kultursektorn:	3
Inledning.....	4
Lägesbeskrivning	4
Film	6
Teater.....	6
Musikteater och orkesterverksamhet.....	7
Dans.....	7
Litteratur.....	7
Konst	7
Vad är ett kulturarv?.....	8
Hur får vi ett jämställt kulturliv?.....	9
1. Fler kvinnliga ledare i kultursektorn!.....	9
2. Rikta satsningar exklusivt till kvinnor!	10
3. Jämställda ansökningar	10
4. Ställ krav på kommunerna!	10
5. Gör kulturarvet jämställt!	11

Folkpartiet liberalernas förslag för ökad jämställdhet i kultursektorn:

- **Fler kvinnliga ledare i kultursektorn!**
Satsa mer på ledarskapsutbildning för kultursektorn och särskilda chefutbildningar för kvinnor. Vi vill att regeringen inleder branschsamtal om hur fler kvinnor ska få ledande positioner i kulturlivet.
- **Rikta satsningar exklusivt till kvinnor!**
Fler bidrag och ansökningar bör vara exklusivt riktade till kvinnor. Inom filmpolitiken bör medel avsättas till kvinnliga regissörer. Museum bör få särskilda pengar till inköp av konst av kvinnor.
- **Jämställda ansökningar**
Vid rekrytering bör platsannonserna utformas könsneutralt och intervjugrupporna bör bestå av både män och kvinnor. På liknande sätt bör bidrag, stipendier etc. utformas med genusglasögon på.
- **Ställ krav på kommunerna!**
Varje kommun ska ha jämställdhetsperspektiv i inköspolicy. Kommuner bör intensifiera arbetet med att erbjuda nattis.
- **Gör kulturarvet jämställt!**
Jämställdhetsperspektiv måste lyftas i litteraturkanon och i läromedel om vårt kulturarv. Fler kvinnliga statyer behövs i det offentliga rummet.

Inledning

Vi kan konstatera att där resurserna finns i samhället, där finns också männen. Det gäller även i kulturlivet.

Kultur är i hög grad en könsfråga. Kvinnor är kulturens stöttepelare. På teatrar, konserter, konstmuseer och bibliotek dominerar kvinnor som publik. Kvinnor lånar också mer på biblioteken än män. Men det är inte kvinnorna som dominerar på maktpositionerna i kultursektorn. Kompetens är jämnt fördelad mellan kvinnor och män och vi går miste om mycket kompetens om kvinnor och män inte är lika representerade även inom kultursektorns maktsfärer.

På senare tid har problemet med sextrakasserier inom teater och film uppmärksamrats. Resultatet av den enkät SR Ekot genomfört visar på ett oacceptabelt arbetsklimat. Det finns ett betydande behov av attitydförändring. Samtidigt finns endast ett fåtal fall av trakasserier anmälda till arbetsgivarna på institutionerna, vilket tyder på att mörkertalet är stort. Här krävs ett fortsatt omfattande arbete från parterna med attityder inom scenkonsten.

Folkpartiet har som liberalt parti ett särskilt ansvar att på olika sätt lyfta fram jämställdheten. Det är vår åsikt att jämställdheten nästa mandatperiod måste lyftas högt upp på kulturpolitikens dagordning. Jämställdheten inom kulturområdet ska handla om att styra resurser. Den styrningen går att förena med konstnärlig frihet. Den konstnärliga friheten måste nämligen gälla lika för alla – oavsett kön.

Folkpartiet liberalerna vill att kulturen flyttar fram positionerna och tar större utrymme i samhället och politiken. Det är vår övertygelse att ökad jämställdhet skulle innebära ett kraftigt lyft för kulturen.

Lägesbeskrivning

Kulturområdet är inte något undantag när det gäller manlig dominans på de högre befattningarna. Det finns ett samband mellan mäns dominans och resursstarkare miljöer, och mellan kvinnodominans och resurssvagare miljöer.¹ År 2008 fanns det till exempel tre kvinnliga och fem manliga chefer på stadsteatrarna. En klar majoritet av dem som arbetar "lägre ner" i de kulturellerade yrkena är däremot kvinnor.

I november 2008 presenterades rapporten "På spaning efter jämställdhet. Kvinnor och män i scenkonsten i Sverige 2007" av Svensk Teaterunion och Svenska ITI (International Theatre Institute). Analysen baseras på 702 produktioner vid sammanlagt 395 scenkonstinstitutioner. Där konstaterades att det var lika många män som kvinnor som arbetar inom scenkonsten, men att män dominerar på chefsposterna (69 procent av cheferna är män) och kvinnorna på administrationen (71 procent av de anställda där är kvinnor). Rapporten konstaterar att dessa två kategorier lever i två olika världar i termer av lön, resurser, beröm och prestige.²

Representationen på stadsteatrarna visar också en stor andel verk ur det traditionella kulturarvet där mansdominansen är stor. Göteborgs stadsteater presenterade t.ex. 2006/2007 33 produktioner med 31 män och fem kvinnor som dramatiker. Det motsvarar 86 procent män

---

¹ Plats på scen, Jämställda kulturbidrag (SLL)

² "På spaning efter jämställdhet. Kvinnor och män i scenkonsten i Sverige 2007", Svenska Teaterunionen/Svenska ITI, s 12.

och 14 procent kvinnor. De klassiska verken ska naturligtvis sättas upp även i fortsättningen men de kan tolkas och sättas in i nya sammanhang. Att samtliga roller i Shakespearepjäser förr spelades av män innebär ju inte att det alltid måste vara så.

Medvetenheten om jämställdhetsfrågorna har ökat de senaste åren och flera jämställdhetsprojekt har genomförts med lyckat resultat, vilket bland annat har inneburit fler kvinnor på chefspositioner på teaterinstitutionerna. Enligt nummer.se: s ledarskapslista från november 2009 är det för första gången fler kvinnor än män på de ledande positionerna. Ledarskapslistan omfattar institutioner med statligt kulturrådsanslag, och som endera är national- läns- eller stadsteatrar. Totalt omfattas 53 scener, däribland Dramaten, Dansens Hus, Folkoperan, Kungliga Operan, Malmö stadsteater Norrlandsoperan, Riksteatern, Göteborgsoperan med flera. Tre andra sceninstitutioner som får bidrag från andra kulturrådsanslag finns också med: Orienteatern, Strindbergs Intima Teater och Giron Sámi Teáther. Nummer.se drar slutsatsen att jämställdheten har förbättrats, antagligen på grund av utbildning, politik och möjligen brist på pengar³, eftersom männen som sagt finns där resurserna finns.

Men en annan bidragande orsak har säkerligen varit ett aktivt jämställdhetsarbete. Ett exempel är det projekt som Svensk Scenkonst genomförde tillsammans med Teaterförbundet 2005/2006. Kvinnor chefsutbildades för att få bort mansdominansen bland Sveriges teaterchefer. De kvinnor som gick utbildningen kallar sig i dag för nätverket ”Dom 12”. Av dessa 12 har 10 en chefsposition i dag. Ett annat projekt är ”Utbildning för chefer inom scenkonstområdet – Att integrera jämställdhets- och genusperspektiven i ledarskap, organisation och utbud” som Teaterförbundet, Svensk Scenkonst och Sveriges yrkesmusikerförbund (Symf) har drivit under 2009. Det är ett ettårigt utbildningsprojekt med syfte att ge chefer och konstnärliga ledare verktyg för att med inriktning på den konstnärliga gestaltningen arbeta med jämställdhet.

Ojämställdheten är dock trots flera lyckade jämställdhetsprojekt fortfarande stor, speciellt inom musikområdet där männen klart dominerar bland dirigenter och tonsättare.

Vi behöver fler kvinnliga chefer inom kulturen. När det finns övervägande manliga chefer inom kulturen går vi miste om kvinnlig påverkan av det kulturella innehållet och kvinnliga förebilder i kulturlivet.

Det finns många olika bortförklaringar till varför det är så ojämnt i kultursektorn. Ofta hänvisar man till ”kulturarv” eller faller i fällan att ”det viktigaste är den konstnärliga friheten”. Andra bortförklaringar är ”kvalitet är viktigare än jämställdhet”, men ingen har visat att konstnärlig kvalitet är ojämnt fördelad mellan könen.

Enligt Vanja Hermele, genusvetare, finns det svårkombinerade argument inom kultursfären som hindrar jämställdhet. Uppdelningar görs ofta mellan Konsten med stort K och jämställdhet, där jämställdhet anses tråkigt och något som hotar konsten. Ansvar för ojämställdheten läggs gärna på någon annan, utanför det egna ansvarsområdet: problemet ligger i historien, i kulturarvet eller hos kvinnorna själva. Jämställdhetsarbete får gärna ske men det måste ske frivilligt och självständigt och inte vara ett politiskt krav. ”Att bli tillsagd att arbeta för jämställdhet anses vara ett problem, oavsett om man sympatiserar med projektet eller inte”, skriver Vanja Hermele i ”I väntan på vadå? Teaterförbundets guide till jämställdhet.”⁴

³ ”Flest kvinnor i chefsstolarna”, Gert Lundstedt, nummer.se, 2009-11-03

⁴ ”I väntan på vadå? Teaterförbundets guide till jämställdhet”. Vanja Hermele, 2007, Premiss förlag, s 26 o 35 och baksidan.

Film

I filmavtalet som nyss förlängdes står det att ”målet innebär att andelen kvinnor i för filmproduktionen centrala funktioner ska öka under avtalsperioden. Senast ett år före avtalsperiodens slut bör ettdera könet, räknat i antal projekt som får stöd, vara representerat till minst 40 procent inom kategorierna manusförfattare, producent och regissör. Målet gäller för filmkategorierna långfilm, barn- och ungdomsfilm respektive kort- och dokumentärfilm”.

Tyvärr har inte det målet nåtts. Av 2009 års premiärsatta spelfilmer som producerats med stöd från Filminstitutets konsulenter har 25 procent kvinnor som regissör, 31 procent kvinna manusförfattare och 41 procent kvinnlig producent.⁵

Jämställdhet inom filmområdet måste omfatta alla led och dimensioner i filmavtalet. Att kvinnor ska ha möjlighet att producera film på samma villkor som män borde vara en självklarhet. Att verkligheten ser annorlunda ut gör att vi med kraftfulla åtgärder måste medverka till snara förbättringar.

På Svenska Filminstitutet är man medveten om problemet och arbetar därför aktivt med jämställdhetsfrågorna. Mot bakgrund av det faktum att antalet kvinnliga regissörer som söker stöd hos Svenska Filminstitutet har legat konstant kring 25-30 procent de senaste fem åren, gjordes i år ett experiment inför den femte och sista filmen i det så kallade Rookie-projektet⁶. Rookiekonsulenten Andrea Östlund uppmanade explicit kvinnor att söka stöd. Resultatet blev överraskande: Till de första fyra Rookie-filmerna kom 190 ansökningar in, varav 38 med kvinnlig regissör. Till den sista Rookie-filmerna inkom 80 ansökningar, samtliga med kvinnlig regissör. Kvoteringen innebar alltså att antalet ansökningar med kvinnlig regissör nästan tredubblades.⁷

Det finns anledning att lära av detta exempel, såväl för filmsektorn som för andra kultursektorer.

Teater

Inom teaterområdet är som sagt övervikten av män stor såväl när det gäller medverkan i produktionerna som i konstnärlig ledning för de fria grupper som beviljades stöd för 2008.⁸ Vad gäller de statliga institutionerna inom scenkonsten (teater, opera) dominerar männen stort som ordförande i styrelser och som verkställande direktörer och chefer.

Det finns i dag inom teater och film många goda kvinnliga författare, dramaturger, regissörer och teaterledare. Ändå verkar det ofta som om de tävlar i en klass för sig. I massmedia framställs en teaterpersonlighet som Susanne Osten som en "kvinnlig dramatiker". Medan exempelvis Lars Norén är dramatiker, utan könsbestämning.

Det är emellertid alltid svårt med tillgången till nyskriven dramatik, eftersom sådana pjäser är dyrare för teatern att sätta upp än pjäser där upphovsrättsinnehavarna sedan länge är avlidna.

Även här finns det exempel på framgångsrika jämställdhetsprojekt. Andelen kvinnor som söker till det ordinarie ljudteknikprogrammet på Dramatiska institutet är mycket låg. Därför

---

⁵ Cissi Elwin Frenkel, Svenska filminstitutets vd

⁶ Rookie är ett nytt projekt för att finansiera svensk film. Det är ett fristående initiativ som finansierar fem filmer åt gången utan bestämd tidsram. I första omgången står Svenska Filminstitutet, Film i Väst, Filmpool Nord, Sveriges Television och Nordisk Film bakom satsningen.

⁷ Svenska Filminstitutet, Bakgrundsfakta pressträff 2009-10-29

⁸ Kulturrådets årsredovisning 2008, s. 91 ff

genomförde de en kurs riktad bara till kvinnor, som genast gav resultat: de fick genast 70 kvinnliga sökande till sex platser.⁹

Musikteater och orkesterverksamhet

Repertoaren i de svenska orkestrarna är till över 95 procent komponerad av män. Orkestervärlden uppfattar ändå ofta sina verksamheter som jämställda, samtidigt som såväl repertoar, dirigenter, solister som programråd och ledningar kraftigt domineras av män.

Säsongen 2005/2006 bestod de anställda musikerna i de svenska orkestrarna av 67 procent män och 33 procent kvinnor. De solister, både sångare och instrumentalister, som har anlitats respektive är anställda som solister i orkestrarna under säsongen 2005/2006 är 66 procent män och 34 procent kvinnor. Av de gästande dirigenterna var under samma säsong 92 procent män och 8 procent kvinnor.¹⁰

Manliga solister medverkar vid nära dubbelt så många tillfällen som kvinnliga solister. Så har det varit länge och är alltså. År 2007 var kompositör den yrkeskategori som hade flest män: 89 procent.¹¹ 2005/2006 anlätades sammanlagt 57 dirigenter till musikteaterscenerna: bara två av dem var kvinnor, vilket motsvarar fem procent kvinnor och 95 procent män.¹²

Det finns många anledningar till den skeva könsfördelningen på musikområdet. I Arbetsförmedlingen Kulturs rapport nämns bland annat otrygga arbetsförhållanden - t.ex. deltids- och timanställningar - som slår hårdare mot kvinnor än mot män.¹³ En annan anledning är att det blir fler och fler egenföretagare inom kultursektorn och vi vet från andra studier att män är mer benägna att starta eget företag.

Som i andra sammanhang är det informella strukturer som definierar kvalitetsbegreppet inom konstmusiken och det har premierat män. Kännedomen om musik som är komponerad av kvinnor är också låg bland de offentligt finansierade institutionerna.¹⁴

Dans

Inom dansen dominerar kvinnor på scen (57 procent). Detta har lett till en kvotering av pojkar på Danshögskolan och Balettakademin. Men dansens upphovsmän är till 56 procent män, framförallt det som har med musik att göra: 85 procent kompositörer, 88 procent dirigenter, 87 procent män i musikalisk ledning, 93 procent är ljuddesigners och vad beträffar libretto/text är 100 procent män.¹⁵ Männerna återfinns även här där resurserna finns och kvinnorna i den resurssvaga sfären.

Litteratur

I Sveriges Författarfonds styrelse och ledning, är 67 procent män och 33 procent kvinnor.¹⁶ Stipendiefördelningen från Sveriges Författarförbund är däremot nästan det omvända med fler procent tilldelade till kvinnor än till män.

Konst

Det är sedan länge känt att samhället föredrar bilden av konstnären som man. Den romantiska myten om de bohemiska konstnärsgenierna har satt bilden hos många om hur en äkta konstnär

⁹ "I väntan på vadå?", Teaterförbundets guide till jämställdhet, s 60

¹⁰ "Plats på scen". Betänkande av Kommittén för jämställdhet inom scenkonstområdet (SOU2006:42)

¹¹ "På spaning efter jämställdhet. Kvinnor och män i scenkonsten i Sverige 2007", Svenska Teaterunionen/Svenska ITI, s 12

¹² "Plats på scen." Betänkande av Kommittén för jämställdhet inom scenkonstområdet (SOU2006:42)

¹³ Arbetsmarknadsprognosen för kulturarbetsmarknaden 2008, Arbetsförmedlingen Kultur, 2008:28

¹⁴ "Komponisterna i Sverige", Konstnärsnämnden, Fredrik Österling, Konstnärsnämnden, 2009

¹⁵ Svensk teaterunion (2008)

¹⁶ Kön, makt och statistik (SOU 2007:108)

ska se ut och leva. Men denna föreställning håller nu på att luckras upp. En växande skara av aktiva kvinnliga konstnärer visar att den manliga stereotypen inte längre håller. Listan på kvinnliga konstnärer, dåtida och nutida, kan göras lång. I dag är många av de flitigast utställda nutida konstnärerna kvinnor.

Trots det är de kvinnliga konstnärerna traditionellt dåligt representerade på museer och i den offentliga konsten. Många av konstsamlingarna i landets museer präglas av äldre tiders inköspolitik, vars brister vi lever med än i dag. Den offentliga konsten representerar inte heller vårt moderna samhälle. I vissa kommuner förs en medveten inköspolitik där genustänkandet spelar en tydlig roll, men långt ifrån alla offentliga konstinköp görs med könspektivet i åtanke. Vi anser att kommuner och landsting bör vara skyldiga att arbeta med jämställdhet även vid konstinköp.

Vad är ett kulturarv?

Vi kan med rätta ställa oss frågan: vad har mänskligheten gått miste om när "kulturarvet" nästan uteslutande består av mäns verk? Kulturarvet måste ständigt omtolkas annars förvaltar man endast svunna tiders ideal och bortser från de sociala konventioner, förutfattade meningar och de ideologiska glasögon man då hade.

Det finns många anledningar till att det är svårt att hitta kvinnliga avtryck i vårt kulturarv. En av anledningarna är att kvinnor inte har haft tillgång till ett eget rum. De har suttit och skrivit/målat/komponerat vid köksbordet med barnen springande omkring sig medan männen har haft en egen kammare att komponera i. Det har gett männen möjlighet att fokusera på sitt arbete. De har kunnat "leva i sin bubbla" och bara skapa, utan att behöva bekymra sig om världen utanför.

Elsa Beskow, Karin Larsson och Astrid Taube är exempel på kvinnor som skapat och samtidigt haft ansvar för hem och barn medan deras män har kunnat ägna sig uteslutande åt Konsten. Konstnären Cecilia Edelfalk beskriver så här: "Jag jobbade långsamt och i små format för det gav utrymme att vara kvinna, att ha familj." Män producerade stort och jättemycket. "Att jobba långsamt och i små format utmanar en manlig kvalitetsnorm. Att producera mycket och stort kan kräva förutsättningar som män oftare än kvinnor har: att någon annan tar hand om allt det andra. Sådana premisser kan ha varit medskapande i ett manligt kvalitetsbegrepp."¹⁷

Kvinnor har också ofta skrivit under pseudonym. Ett talande exempel är en italiensk, kvinnlig läkare som på medeltiden skrev en bok om förlossningskonst som användes flitigt ända in på 1800-talet, men där katolska kyrkan ändrade kvinnans namn till ett manligt namn eftersom det stack i ögonen att det var en kvinna som skrivit. Andra kvinnor som känt sig tvungna att skriva under pseudonym är Karin Blixen (under pseudonymen Isak Dinesen) och Victoria Benedictsson (under pseudonymen Ernst Ahlgren) och många, många fler.

I sin briljanta essä "A room of one's own" skriver Virginia Woolf att anledningen till att så få kvinnor existerar i världslitteraturen är det ekonomiska förtrycket kvinnor led under. Hade kvinnor haft tillgång till pengar och "ett eget rum", hade de kunnat producera minst lika många skönlitterära skrifter som männen. Denna ekonomiska ojämställdhet är fortfarande en viktig utmaning för liberaler att komma tillrätta med.

Vad hade till exempel hänt om Shakespeare varit en kvinna? Virginia Woolf slår fast att världen i så fall hade gått miste om några av litteraturhistoriens kanske viktigaste verk -

---

¹⁷ Konsten- så funkar det (inte), KRO/KIF 2009, s 34-35

eftersom syster Shakespeare, istället för att bli uppmuntrad för sin skrivarådra, antagligen hade blivit bortgift och fastnaglad i hemmet med en tyrannisk man, småbarn och sedan dött i barnsäng i unga år.

Begåvade Virginia Woolf fick själv, till skillnad från sina mindre begåvade bröder, ingen utbildning pga. sitt kön.

Hur får vi ett jämställt kulturliv?

För att bryta trenden med den manliga dominansen måste ett nytt jämställt synsätt integreras i kulturlivet. Kvinnor och män fattar bäst beslut tillsammans. Jämställdhet ska uppnås genom att förändra normer, omfördela makt och resurser i den ordinarie verksamheten.

Jämställdhetsperspektivet förs inte automatiskt in genom att man lyfter fram kvinnor ur historien eller lägger till föremål med anknytning till kvinnors liv och arbete. I stället krävs det att man problematiserar maktrelationen mellan könen. De allmänna målen för kulturpolitiken brukar kallas kulturarvets demokratiska funktion och innebär att alla människor har rätt att få sitt kulturarv bevarat och tillgängliggjort. Detta budskap uttrycks årligen i de statliga institutionernas regleringsbrev och instruktioner men utan att ge tillräckliga resultat.

I regeringens proposition ”Tid för kultur” som riksdagen klubbade i december 2009 står att ”samtliga myndigheter på kulturområdet har i uppgift att integrera jämställdhetsperspektiv i verksamheten”. I kulturmyndigheternas instruktioner regleras jämställdhetsuppdraget och i de övriga instanserna under kulturdepartementet återfinns jämställdhetsuppdraget i regleringsbreven. Det är bra men det är av största vikt att jämställdhetsarbetet utvärderas kontinuerligt så att det inte bara blir ord på ett papper. En ny analysmyndighet kan här vara till stor nytta.

Som vi har sett, finns det flera lyckade jämställdhetsprojekt inom kultursektorn. Men det behövs fler och ökad medvetenheten om jämställdhet ska öka ytterligare. Förutom de självklara kraven på att de statliga resurserna ska fördelas jämställt, föreslår vi i Folkpartiet liberalerna därför följande åtgärder för att snabba på utvecklingen mot en jämställd kultursektor:

1. Fler kvinnliga ledare i kultursektorn!

Regeringen bör under nästa mandatperiod bjuda in till branschsamtal med parterna inom kultursektorn för att finna gemensamma vägar till ett mer jämställt ledarskap.

Det är oacceptabelt att makten inom kulturlivet inte är jämställt fördelad. Bristande jämställdhet beror ofta på svagheter i ledarskapet. Att vara ledare i kultursektorn är särskilt svårt, trots det finns få ledarskapsutbildningar för kultursektorn. Mer stöd behövs för att utveckla en ledare med förmåga att förena det konstnärliga med det administrativa uppdraget.

Under 2009 har Svensk Scenkonst gjort en undersökning bland sina medlemsorganisationer. Analysen visar att det finns ett stort behov av coaching, personligt ledarskap och konkreta kunskaper i bland annat ekonomi. Därför arbetar organisationen med att ta fram nya övergripande ledarskapsutbildningar riktade till högre chefer inom sektorn, bland annat med konkreta kurser i medieträning, förståelse för den politiska kontexten, affärsstyrning, ekonomi, mentorskap, lönesamtal och konflikthantering. Detta är något som vi välkomnar.

På senare tid har problemet med sextrakasserier inom teater och film uppmärksammats. Resultatet av den enkät SR Ekot genomfört visar på oacceptabelt arbetsklimat. Det finns ett betydande behov av attitydförändring. Samtidigt finns endast ett fåtal fall av trakasserier anmälda till arbetsgivarna på institutionerna, vilket tyder på att mörkertalet är stort. Här krävs ett fortsatt omfattande arbete från parterna med attityder inom scenkonsten och ökat fokus på gott ledarskap. Ett gott ledarskap ser trakasserier, medför att drabbade anmäler sina förövare till arbetsledningen och arbetar aktivt och förebyggande mot trakasserier av olika slag.

2. Rikta satsningar exklusivt till kvinnor!

Filminstitutets särskilda kvinnosatsning inom rookieprojektet är ett bra exempel på hur medvetenhet och aktivt arbete kan bidra till förändring. Inom filmpolitiken bör medel fortsatt avsättas till kvinnliga regissörer.

Både de permanenta och de tillfälliga utställningarna på museerna ska innehålla fler verk av kvinnor. Om man antar att konstnärlig förmåga är jämt fördelat mellan könen bör ett rimligt mål vara en jämn fördelning på 50 procent manliga konstnärer och 50 procent kvinnliga. Gamla samlingar har på grund av att samhället förr var mer ojämnt än nu, en skev fördelning mellan könen. Särskilda inköpsmedel bör därför avsättas för att möjliggöra inköp av konst gjord av kvinnor.

3. Jämställda ansökningar

Vid rekrytering bör platsannonserna utformas könsneutralt och intervjugrupporna bör bestå av både män och kvinnor. På liknande sätt bör bidrag, stipendier etc. utformas med genusglasögon på.

Även sådant som kan uppfattas som detaljer måste uppmärksammas som följande exempel visar: Vid intagningarna till Berlins symfoniska orkester valdes alltid fler män än kvinnor in, trots att det inte fanns någon anledning till att män skulle spela bättre än kvinnor. Då bestämdes att halva uttagningskommittén skulle bestå av kvinnor. Det gjorde ingen skillnad. Då hängde man upp ett skynke, så att juryn inte såg vilket kön det var på den som provspelade. Det gjorde heller ingen skillnad. Män ansågs fortfarande spela bättre än kvinnor. Då lade man en tjock matta så att man inte kunde höra om det var en man eller en kvinna som kom in på scenen för att provspela. Då först fick man en bedömning som var könsneutral och uttagningskommittén ansåg att kvinnor spelade lika bra som män.¹⁸ Även vid ansökningar om bidrag skulle man kunna göra på liknande sätt.

4. Ställ krav på kommunerna!

Kulturarbetare har ofta oregelbundna arbetstider som är förlagda till kvällar och helger. Det gör det svårt för dem att kombinera karriären med familj och barn som behöver tillsyn. En viktig åtgärd för föräldrar som arbetar inom kultursektorn är därför att se till att kommunerna tillhandahåller så kallade nattis. Detta är en angelägen reform inte bara för dem som arbetar inom kultursektorn, utan för alla föräldrar med oregelbunden arbetstid.

Varje kommun ska ha jämställdhetsperspektiv i inköspolicy. Många samlingar är idag dominerade av manliga konstnärer, om detta behövs såväl medvetenhet som konkreta åtgärder ute i kommunerna.

---

¹⁸ Göran Olsson, dokumentärfilmare, i en artikel på filmnyheterna.se, 2009-06-02

5. Gör kulturarvet jämställt!

Folkpartiet liberalerna har föreslagit att en litteraturkanon bör tas fram. I en sådan kanon är det naturligt att verk av både kvinnor och män uppmärksammas. Under arbetet med en litterär kanon bör man särskilt problematisera det faktum att svenskt kulturarv domineras av män.

Det är också viktigt att barn från tidig ålder lär sig om vårt gemensamma kulturarv. Därför är det grundläggande att läromedel om vårt kulturarv skrivs med genusglasögonen på.

Det är viktigt att även på offentliga plaster påminna om kvinnor som är viktiga för det svenska kulturarvet. Överallt står kungar och andra män statyer. Vi tycker att det är självklart att det även finns statyer av betydelsefulla kvinnor. Därför föreslår vi en staty av Folkpartisten och rösträttskämpen Selma Lagerlöf utanför riksdagen, en staty av kvinnorrättskämpen och diplomaten Alva Myrdal utanför UD och att Gustaf Adolfs torg döps om till Birgit Nilssons torg så att vår världssopran blir ihågkommen utanför det hus där hon debuterade – Kungliga Operan.